

Pražské Dny mládeže (1943)

Autor: Tomáš Krystlík

Část **1, 2.**

Plány SS

Dají se rozlišit dva hlavní německé nacionálně socialistické přístupy k přenárodnování Čechů a zacházení s nimi: první zdůrazňoval hlavní roli politických postojů přenárodnovaných, druhý pouze jejich rasovou vhodnost. První zastávali aparát NSDAP a vedoucí všech žup v okolí protektorátu včetně Konrada Henleina, zastánci druhého přístupu byli Říšské ministerstvo vnitra, SS, Reichsführer SS H. Himmler, K. H. Frank a R. Heydrich. SS svůj názor proti vůli NSDAP postupně prosadila, definitivně se tak stalo rozhodnutím Reichsführera H. Himmlera z 12. 9. 1942.

V září 1940 začal šéf RSHA (Hlavního úřadu říšské bezpečnosti, Reichssicherheitshauptamt) **Reinhard Heydrich** požadovat, aby *znovuponěmčitelní* (wiedereindeutschungsfähig) Češi byli stanoveni pouze podle rasových kritérií (sic), nikoliv podle jejich afinity k Říši, k německé krvi a německé kultuře. Z použitého přídavného jména *znovuponěmčitelní* plyne, že RSHA považoval Čechy za poslovanštěné Němce. V opačném případě by se použil adjektiv *eindeutschungs-* nebo *umvolkungsfähig* (*poněmčitelný* nebo *přenárodnitelný*). Čeští historici tento zcela jasný etymologický důkaz ignorují a raději překládají tento termín záměrně nesprávně.

Podle Heydrichových pokynů mělo berlínské ústředí Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS (Rasse- und Siedlungshauptamt der SS, RuSHA) zpracovat metodiku zjišťování a provést příslušný rasový výzkum mezi českým obyvatelstvem.

Tím se Heydrichovy názory dostaly do střetu s Henleinovými, který ve své Říšské župě Sudety jako hlavní kritérium pro přenárodnění dotyčného považoval jeho politické postoje [Novotný, R.], obdobně jako NSDAP. I protektorátní landráti (Landräte, zemští radové) až do Himmlerova zásadního rozhodnutí z 12. 9. 1942 (viz níže) tendovali přiznávat Čechům německou národnost a státní příslušnost především podle jejich politických postojů [Brandes 2012].

Liberecká pobočka Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS RuSHA donutila 20. 6. 1942 Henleina změnit postoj a propustit Franze Künzela z bývalého KB, vedoucího kanceláře Říšské župy Sudety pro pohraniční oblasti, který stejně jako Henlein rozlišoval mezi tím, zda je jedinec *poněmčený schopen* či *poněmčený hoden* a akcentoval druhou možnost. Henlein se musel rasovému kritériu pro přenárodnění Čechů prosazovanému SS a RuSHA podříditi.

Exkurs. Župní vedoucí (Gauleiter) příslušní pro Alsasko a pro Lotrinsko si počínali obdobně jako Henlein v Říšské župě Sudety a u žadatelů o německou státní příslušnost upřednostňovali především znalost němčiny a vhodné politické postoje [Brandes 2012]. Naopak župní vedoucí tam, kde se uplatňoval Německý národnostní soupis (Deutsche Volksliste, DVL), tj. v říšských župách Danzig-Westpreußen, (Gdaňsk-Západní Prusko), Wartheland (Povartí), Ober-Schlesien (Horní Slezsko), nechali do něj zapisovat coby poslovanštělé potomky usedlého germánského obyvatelstva i rodilé Poláky a další národnosti bez znalosti němčiny a jakéhokoli kladného vztahu k německu, dokonce i se vztahem záporným (sic), který se automaticky předpokládal podle meziválečného členství dotyčného v polských politických organizacích. Bez znalosti němčiny nebo s její nedostatečnou znalostí byli zapisováni do DVL, Abteilung III a IV (oddělení III a IV), nezískávali tím německou státní příslušnost jako zapsaní v Abteilung I nebo II ihned, nýbrž si mohli okamžitě o ni požádat. Později ji všichni z DVL, Abteilung III stejně dostali bez žádosti z moci úřední přiděleny, z DVL, Abteilung IV jen někteří. Znalost němčiny se u nich ani poté nezkoumala.

Kritéria RuSHA pro posuzování adeptů pro Allgemeine SS, Waffen-SS a pak i pro rozřazování Čechů do šesti rasových skupin byla následující:

Rasová kategorie I. „Osoby čistě nordického nebo čistě fálského typu, jež jsou též z hlediska dědičného zdraví i výkonnosti prvotřídních kvalit.“ Jedinci z této skupiny byli označeni za *žádoucí* (erwünscht) *přírůstek* německu (s cílem opětovného „poseverštění“ německého obyvatelstva).

Rasová kategorie II. „Osoby převážně nordického nebo fálského typu, s nepatrnou dinárskou nebo mediteránní složkou. Dále harmonické směsi nordických nebo fálských rysů s dinárskými a mediteránními. Nakonec dinárci, kteří nejsou příliš cizí německému vnímání rasy.“ Jedinci z této skupiny byli označeni za *únosný* (tragbar) *přírůstek* německu.

Rasová kategorie III+. Měla by být udělována, pokud se v rodině projevila u některého příbuzného tendence z rasové kategorie III k zařazení do skupiny II. Jedinci z této skupiny byli označeni za *ještě únosný* (noch tragbar) *přírůstek* německu.

Rasová kategorie III. „Ještě vyhovující tělesná stavba, vyvážený míšenec s dinárským, respektive mediteránním/alpínským, respektive baltickým rasovým podílem, pro východní osídlení právě ještě vhodný.“ Jedinci z této skupiny byli označeni za *nežádoucí* (unerwünscht) *přírůstek* německu.

Rasová kategorie IV. „Nevyvážení míšenci. Čistě alpínský nebo baltický typ.“ Příslušníci

této skupiny měli být dopraveni do staré Říše (Altreich) k nesamostatné práci a pozvolné „převýchově“. Jedinci z této skupiny byli označeni za *neúnosný* (untragbar) *přírůstek* německví.

Rasová kategorie IVf. „Osoby s mimoevropskou složkou. Lidé cizí krve. Osoby, jejichž vnější vzhled je neúnosný.“ Jedinci z této skupiny byli označeni za *zcela neúnosný přírůstek* německví a měli být buď vystěhováni do oblastí svého původu, nebo „evakuováni“ do Generálního gouvernementu [Beer 2017, Brandes 2012, Heinemann, Novotný, R.].

Jedinci z kategorií I a II byli vhodní pro přijetí do SS. (S postupem války se do Allgemeine SS a Waffen-SS začalo rukovat bez výběru, stejně jako do běžných vojenských jednotek.) Definice výchozích rasových typů ve výše uvedených skupinách nehrají pro výklad plánů zacházení s Čechy roli, vynecháváme je. Rasové kategorie byly zformulovány RuSHA pro zkoumání přesídlenců německého původu z východní a jihovýchodní Evropy a nakonec sloužily pro všechny.

Úvahy a diskuse, jak naložit s Čechy, utnul Reichsführer SS (Říšský vůdce SS) Heinrich Himmler 12. 9. 1942 mnohem účinněji než Hitler a Bormann svými zákazy, když dálnopisem nařídil RSHA a RuSHA poté, co ze 120 protektorátních příslušníků z Prahy ucházejících se o německou státní příslušnost bylo uznáno coby vhodných pouze šest, aby byla pro poněmčování Čechů používána tatáž měřítka jako při výběru do SS (to jest je třídit do oněch rasových kategorií RuSHA uvedených výše) s tím, že Čechy ze „skupiny I až III je v případě politických zásluh třeba poněmčovat bez prodlení“ (sic) [NA, sg. 109-4/60; Brandes 2012]. To byla podstatná novinka, protože kromě změny metodiky výběru Čechů pro přenárodnění učinil všechny osoby z rasové kategorie III, klasifikované dosud jako *rasově nežádoucí přírůstek* německví, schopné poněmčení (sic). Mohl tak učinit, byl nadřízeným obou úřadů a byl i nejvyšší dozorce nad rasovou čistotou říšského obyvatelstva. Tím se přenárodnění začalo týkat mnohem větší části české populace, než bylo původně zamýšleno a pro diskurs, jak naložit s rasově nevhodnými Čechy, rázem začal scházet materiál-Češi, o kterých by se dalo rozhodovat, co si s nimi s výjimkou přenárodnění počít.

O rasových šetřeních pobočky RuSHA v Praze se dochovaly jen fragmenty ve formě sumárních měsíčních výkazů zkoumání RuSHA zasílané K. H. Frankovi, německému státnímu ministru pro Čechy a Moravu (Deutsches Staatsministerium für Böhmen und Mähren), neboť dokumenty úřadu RuSHA byly Čechy hned po válce záměrně systematicky zničeny, přičemž souhrnné zprávy RuSHA Frankovi byly s vysokou pravděpodobností opomenuty, protože byly uloženy jinde, a tak zničení ušly.

Od září 1941 do února 1945 byli rasově vyšetřeni včetně průzkumu mezi českými školáky minimálně 326 022 Češi v protektorátu a 62 482 Češi v Říšské župě Sudety [Brandes 2012]. K tomu, jak dále uvádí Brandes, bylo rasově prozkoumáno minimálně 9000 českých zaměstnanců drah a 7000 českých zaměstnanců pošt pracujících ve „staré“ Říši. Že šetření pokračovalo a jeho rozsah se zvyšoval i za kritické vojenské situace ke konci války, dokládá zcela zřetelně význam, jaký mu Heinrich Himmler, SS a K. H. Frank přikládali [Heinemann]. Brandes píše, že jen mezi únorem 1943 a únorem 1945 (pro toto období jsou k dispozici

měsíční hlášení RuSHA v Praze německému státnímu ministerstvu pro Čechy a Moravu K. H. Franka) prošlo rasovými prověrkami asi 5 % celkového českého obyvatelstva nejen v protektorátu, nýbrž i v odstoupených územích [Brandes 2012]. K tomu je nutné přičíst Čechy prozkoumané před tímto datem.

Čechů způsobilých k poněmčení bylo podle rasových výzkumů RuSHA ve vzorku složeném ze 48 184 osob zkoumaných mezi únorem 1943 a únorem 1945 v kategoriích I, II, III+

a III 87,54 % a to včetně kategorie III: *nežádoucího přírůstku němectví* (sic). Tzv. nevyvážení míšenci z rasové kategorie IV, nevhodní k přenárodnění coby *rasově neúnosní*, byli v české populaci zastoupeni 12,45 % a tzv. *zcela rasově neúnosní* z kategorie IVf podílem jen 0,015 %. S nimi byla zkoumána i tzv. rodinná společenstva, což byly jejich rodiny, statisticky čítající i s nimi v průměru 3,06 osob, tedy celkem kolem 147 443 osob [Brandes 2012]. Zkoumaný vzorek byl dostatečně veliký, aby se výsledky daly spolehlivě aplikovat na celou českou populaci. Češi z kategorie IV (12,45 % z populace) měli být z rasových důvodů pracovní nasazení ve staré Říši k pozvolné převýchově. A nakonec 0,015 % Čechům (kategorie IVf), tj. pouze třem lidem z dvaceti tisíců Čechů (sic) teoreticky hrozilo vystěhování do Generalgouvernementu (sic).

Takže po září 1942 zbylo Himmlerovým rozhodnutím pro úvahy, jak naložit s Čechy, jen 0,015 % z jejich celkového počtu (sic), čili prakticky nic. To ale čeští historici neuvádějí. Navíc Detlef Brandes v interview uveřejněném 25. 6. 2015 v *Právu* a v *Novinkách.cz* na rozdíl od českých historiků jednoznačně potvrdil, že plány německého národně socialistického režimu na vysídlení Čechů z českých zemí neexistovaly [Cinger]. Tedy, jak vidno, nacionálně socialistické Německo neplánovalo Čechy ani vybíjet, ani je vystěhovávat ze země, zanedbáme-li oněch 0,015 % populace. Netýkalo se to rasově pronásledovaných – židů a cikánů, ti již byli předtím z řad Čechů vyřazeni.

V rámci protektorátu se obyvatelstvo kvůli zřizování německých vojenských cvičišť přestěhovalo. To ale výhradně organizovala a finanční odškodnění jim vyplácela protektorátní vláda [Brandes 2012].

Detlef Brandes také uvádí, že z rasových zkoušek, které nařídil ještě Heydrich pod záminkou prevence mládeže proti tuberkulóze, vyplynulo, že Češi vykazovali v průměru příznivější rasový profil, tj. vyšší podíl germánských rasových znaků (směsi vhodných znaků v určitém poměru ze šesti árijských evropských ras) než sudetští Němci, východní Prusové a než část Rakušanů a Bavorů. Výsledky byly utajeny [Brandes 1999].

Výsledky zkoumání obyvatelstva Sudet expertem RuSHA Walterem Königem-Beyerem z října 1940 ukázaly, že pouze 25 % obyvatel Sudet vykazuje příznivé rasové znaky, respektive se dá vyhodnotit jako „vyrovnaní míšenci“. Jeho závěr zněl: „Při hrubém odhadu rasového složení sudetského území... je rasový obraz českého obyvatelstva dnes už jenom čistě početně podstatně výhodnější než onen sudetoněmeckého obyvatelstva.“ Češi podle něj netvoří z hlediska rasové hodnoty žádné cizí těleso a zdůraznil, že beztak jsou Češi nordického původu stejně jako Němci, navíc plně ovlivnění německou kulturou. Od Němců je,

podle něj, odlišuje pouze řeč. [Heinemann, König-Beyer, Novotný, R.]

Je přímo skandální, že o faktech vyvracejících bludy o Čechách jako o rasově méněcenném národě určeném k vystěhování ze země a k vybití se mohli čeští čtenáři vlivem utajování českými historiky dočíst teprve sedm desetiletí po válce v Küpperově biografii K. H. Franka [Küpper] a v knize Detlefa Brandese s českým, záměrně zavádějícím názvem Germanizovat a vysídlit [Brandes 2015], neodpovídajícím názvu originálu Umvolkung, Umsiedlung, rassische Bestandsaufnahme (Přenárodnění, přesídlení, rasová inventura) [Brandes 2012]. Byť obě knihy byly přeloženy a vydány v češtině, čeští historici o faktech v nich popsanych i nadále mlčí.

Nicméně česká oficiální historiografie vyrazila již v roce 2013 do protiútoků veřejnosti prakticky neznámou studií René Novotného *Obráz Čechů v německé rasové nauce a nacistické rasové ideologii*, ve které autor tvrdil, že Brandes a Küpper se v tehdy ještě do češtiny nepřeložených svých publikacích mýlili, protože mezi zkoumanými osobami členěnými do šesti rasových kategorií (viz výše), v hlavní položce výzkumů RuSHA s názvem Untersuchungen zur Festigung deutschen Volkstums (Šetření k upevnění německví) nebyli jen Češi, nýbrž i Němci a tudíž uplatňovat výsledky na Čechy je nepřípustné [Novotný, R.]. Novotný vyšel z jednoho měsíčního výkazu RuSHA pro úřad K. H. Franka a to za prosinec 1944, ve kterém jako jediném ze všech zachovaných byla rozlišena národnost zkoumaných osob. Na základě jen tohoto jediného dokumentu Novotný zobecnil, že nelze vztáhnout výsledky všech měsíčních šetření jen na Čechy. V onom jediném výkazu za prosinec 1944, z kterého Novotný vychází, jsou zkoumané osoby rozčleněny na více než 19 národností včetně hodně neobvyklých, jako je národnost československá, ukrajinskočeská, německoslezská, rumunskoněmecká, německoruská, polskoněmecká, německoitalská. Jen čtyři národnosti jsou v oněch 1123 zkoumaných osobách zastoupeny více než deseti probandy: česká (319), německá (584), německočeská (130) a ukrajinská (18 probandů). Exotické kombinace národnostního původu napovídají, že zkoumané osoby zřejmě byly z řad osob údajně německého původu natrvalo se přistěhovavších do protektorátu či do českých zemí. Příslušné výkazy jsou k nalezení v „Periodických zprávách velitele SS pro rasové a osídlovací záležitosti úseku SS XXXIX o činnosti úřadu a jeho referátů za duben 1943 až únor 1945“ a jsou uloženy v Národním archivu v Praze (NA), inventární číslo 915, signatura 110-7/77.

Je známo, že do českých zemí za celou dobu války, zejména však v její první polovině, přibýlo hlavně z jihovýchodní Evropy celkem na 11 600 etnických Němců. Ale ti zcela určitě, uvedeni v onom jediném výkazu podle národnosti za prosinec 1944, výsledek rasového zkoumání českého obyvatelstva už jen kvůli svému nízkému počtu vzhledem k testovaným Čechům (cca 400 000) podstatněji ovlivnit nemohli.

Nikdo z dějepisců – a to nikoliv pouze českých – se nepokusil porovnat a posoudit plány různých německých úřadů a vůdčích osobností na zacházení s Čechy, mimo jiné porovnat rozhodnutí Hitlera o nakládání s Čechy z 23. 9. 1940, který zůstal až do konce války beze změny, názor NSDAP, záměry SS, a uvést, co z toho plyne. Všude se omílá, a to ještě zkresleně, jen Heydrichův teoretický výčet možností z jeho nástupní řeči z 2. 10. 1941 v Černínském paláci v Praze. Pokusme se o nápravu.

Snadno nahlédneme, že Hitlerův názor – přenárodnění Čechů v časovém horizontu alespoň sta let – splňovaly jak plány NSDAP, tak SS. Při přenárodnění se ale až do rozhodnutí Reichsführera SS Himmlera z 12. 9. 1942 zdůrazňovala zcela odlišná kritéria. Od října 1942 se Češi na Himmlerův příkaz začali přenárodnět pouze na základě rasového hodnocení, nikoli podle politických postojů, stupně znalosti němčiny nebo podle výskytu německých předků v rodokmenu. Podíl německé krve mohl být podle Výnosu říšského ministerstva vnitra z 29. 3. 1939 (Runderlaß des Reichsministeriums des Innern vom 29. März 1939)) zcela nulový. Uvádělo se v něm, že pojem *německého národního příslušníka* (*deutscher Volkszugehöriger*) se nekryje s pojmem *německý původ* (*deutschstämmig*), tj. že dotyčný má německé předky, protože „německá národní příslušnost nepředpokládá plný nebo částečný *německý původ*“ (sic).

Himmlerovým rozhodnutím z 12. 9. 1942 byly zásady NSDAP i jiných organizačních složek Říše o zacházení s Čechy, včetně Heydrichových, zcela zatlačeny do pozadí. Tak rozsáhle pojaté zamýšlené přenárodnění Čechů neznamenal nic jiného, než že Němci považovali Čechy za sobě rovné, případně za poslovanštěné Němce, protože přece nepřenárodnějí, tedy nestavím nějaký jiný národ na svou vlastní úroveň, o kterém se domnívám, že mne není hoden! Přenárodnění se ale netýkalo židů i cikánů, s kterými nacionálně socialistické Německo zacházelo podle diskriminačních rasových zákonů a perzekvovalo je bez ohledu na národnost, ke které se hlásili.

Symptomatickými pro snahy zachovat nepravdivý výklad dějin jsou i záměrně chybně do češtiny překládaná adjektiva: *rückvolkungsfähig* (*zpětně přenárodnitelný*) coby *přenárodnitelný* nebo dokonce *schopný zapření vlastní národnosti* (sic); *wiedereindeutschungsfähig* (*schopný opětného poněmčení*) jen jako *schopný poněmčení*. I René Novotný ve své výše uvedené studii překládá Heydrichem použité adjektivum *wiedereindeutschungsfähig*, zřejmě záměrně, jako *schopný poněmčení* [Novotný, R.]. Je to prevence českých historiků, aby jim laická veřejnost nepoložila otázku, proč Němci vůči Čechům vystupovali tak krutě, jak líčí český dějepis, když z nich chtěli udělat vlastní soukmenovce.

(dokončení příště)

Zdroje: viz **první část** příspěvku.